

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRATKÉ CLANKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

08251\00

9395458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

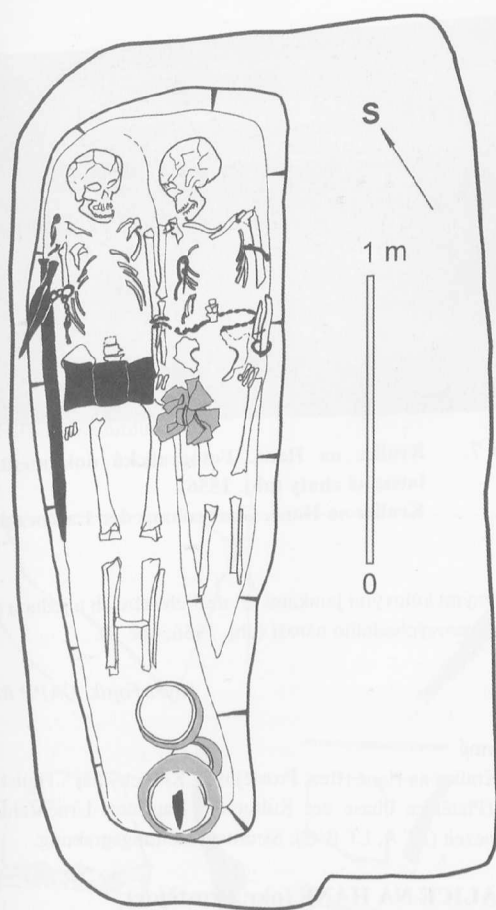
ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

Obr. 6. Hustopeče, Šibenky. Laténský dvojhrob. Hustopeče, Šibenky. Latènezeitlicher Doppelgrab.

zejména v ženském šperku, neboť největší počet hrobů zde pravděpodobně patřil právě ženám. Tyto hroby poskytly nálezy řetězových železných nebo kombinovaných (bronz, železo) opasků s konikovitými záponami a kuželkovitými závěsky, nánožní kruhy, spony, náramky (švartna, železo, bronz), nápažníky, řetězové náhrdelníky a též prsteny. U některých předmětů vyhotovených z bronzu (nánožníky) byly zjištěny též zbytky tkaných látek.

Podle předběžného určení antropologa (T. Trubačová – ústní sdělení) převažují na pohřebišti ženy. Dále zde bylo pohřbeno několik mužů (bez bojovnické výbavy); zbývající nejmenší skupinu tvořily děti. Zcela výjimečné postavení zde zaujímá dvojhrob s kostrami muže-bojovníka (840B) a ženy (840A) s honosnou výbavou.

Výbava ženy sestávala z železného řetězového opasku, bronzového prstenu, železného náramku a pěti spon (všechny železné). Žena měla v blízkosti pravé ruky uloženu menší nádobu. Muž byl vybaven železnou sponou na pravém rameni. Další předměty tvořila výzbroj bojovníka. Po pravé straně kostry byl přiložen asi 85 cm dlouhý železný meč v železné pochvě. Na pochvě byl upevněn železný řetězový závěs, který byl nejspíše spojen s koženým opaskem, který se nedochoval. Celé tělo bojovníka, i meč, bylo původně přikryto velkým dřevěným štítem ze kterého se dochovala velká železná pukli-

ce. Ta spočívala v pánvi zemřelého. Jako poslední byl na štít přiložen asi 30 cm dlouhý list železného kopí s tulejkou. Ratiště kopí (opět železné) bylo nalezeno v opačné poloze pod nohama bojovníka, nad nádobami, které doplňovaly výbavu obou pohřbených. Kopí muselo být tedy před vložením do hrobu rozloženo na dvě části, případně list z něho záměrně sejmut.

Pro doplnění popisu lze ještě uvést, že na holenních kostech muže byla přiložena zvířecí kost. Muž byl obličejovou částí lebky nakloněn k obličejí ženy, která byla do hrobu uložena po jeho levici. Dvojhrob 840A-840B můžeme označit za výjimečný a též nejbohatší v rámci celé hustopečské nekropole.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Resumé

Hustopeče (Bez. Břeclav), „Šibenky“. LT B-LT C. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

CHARVÁTŮ (okr. Olomouc)

Intravilán. KLPP, halštát, středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Na základě smlouvy uzavřené mezi investorem stavby, Obecním úřadem Charvátů, a Archeologickým centrem Olomouc, příspěvkovou organizací, byl během měsíců dubna až července 2004 proveden odborný archeologický dohled na stavbě „Plynofikace obcí Charvátů, Drahlav, Čertoryje“. Při narušení archeologických situací výkopem pro pokládku plynového potrubí přistoupili pracovníci ACO k záchranému výzkumu těchto situací a objektů.

Obec Charvátů a její místní části Drahlav a Čertoryje se nachází cca 8 km jižně od Olomouce na trase Olomouc – Tovačov a leží na okraji a v horní části svahu sprašové pravobřežní terasy řeky Moravy. Vzdálenost nalezených archeologických situací od řeky Moravy se pohybuje v rozmezí od 350 do 650 metrů. Nadmořská výška terénu činí v místech archeologických nálezů 212-234 m.

Sledovaný výkop, jehož hloubka se pohybovala od 1,1 m do 1,6 m a šířka byla 0,5 m, narušil celkem 6 archeologických objektů a 2 reliktů kulturní či splachové vrstvy, které byly patrné na stěnách výkopu pro plynové potrubí. Dokumentace objektů spočívala v začištění stěn výkopu, v jejich vyfotografování a zanesení stratigrafické situace na milimetrový papír. Ovzorkováním profilů byl získán archeologický materiál, pomocí kterého bylo možno určit charakter a stáří zkoumaných objektů.

Prostor, ve kterém byly identifikovány archeologické objekty, se nachází v intravilánu obce Charvátů a jeho místních částí – Drahlav a Čertoryje. Lokalita se nachází na mapě ZM ČSR 1:10 000, kladový list 24-24-04, a jednotlivé objekty a zachycené kulturní vrstvy jsou identifikovány těmito koordináty (měřené v milimetrech od západní a jižní sekční čáry): obj. 1 – 376:89 mm, obj. 2 – 435:68 mm, obj. 3 – 434:70 mm, obj. 4 – 414:181, obj. 5 – 383:201 mm, obj. 6 – 384:199 mm, vrstva 108 – 441:65 a 446:65 mm a vrstva 109 – 413:178 a 415:183 mm.

V Charvátěch byly prozkoumány 3 objekty (č. obj. 4-6) a jedna kulturní vrstva (č. uložení 109). Objekt číslo 4 byl

zhlouben do kulturní vrstvy č. 109. Kulturní vrstva je na základě keramického materiálu v ní nalezeného datována rámcově do středověku. V objektu číslo 4, pravděpodobně relikv ohniště, nebyl nalezen žádný datovací materiál, ale vzhledem k tomu, že byl zhlouben do kulturní vrstvy 109, můžeme se domnívat, že je také středověkého stáří. Objekty č. 5 a 6 můžeme označit jako relikty běžných sídlištních jam z halštatské fáze kultury slezskoplatěnické. Tyto objekty byly nejspíše součástí většího sídelního areálu, jak můžeme usuzovat podle velkého množství starších nálezů této kultury, nalezených v blízkém okolí (NZ č.j. 1986/46, archiv AÚ AV ČR Brno) nebo na blízkých polích v trati „Záhumenní“ a „Újezd“ (např. Gottwald 1909, 72; týž 1931, 89; Bém 1997, 3).

V Drahlově na jižním konci obce byl prozkoumán objekt č. 1, který obsahoval velké množství mazanice. Podle keramického materiálu můžeme tento objekt datovat pouze rámcově do pravěku.

V Čertoryjích byly nalezeny 2 archeologické objekty (č. obj. 2 a 3) a jedna kulturní vrstva. Tato vrstva o mocnosti 0,2–1,2 m (č. uložení 108) vznikla pravděpodobně druhotným přemístěním vlivem eroze a promícháním intaktních kulturních vrstev z několika období pravěku (např. ml. doba bronzová) a raného středověku. Objekt č. 3 můžeme pravděpodobně interpretovat jako relikv pravěkého příkopu. Bohužel keramický materiál nalezený v tomto objektu nám bližší datování nedovoluje. V případě objektu č. 2 se jedná o relikv sídlištního objektu blíže neurčeného charakteru a můžeme jej datovat do mladší doby bronzové – kultury lužických popelnicových polí.

Vendula Vránová, AC Olomouc

Literatura

- Bém, M. 1997: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu, Charváty, čj. 31/97 archiv ACO.
 Gottwald, A. 1909: Nové nálezy předhistorické z okolí Prostějova a odjinud, ČVSMO 26, 72.
 Gottwald, A. 1931: Můj archeologický výzkum, 77, 89.

Resumé

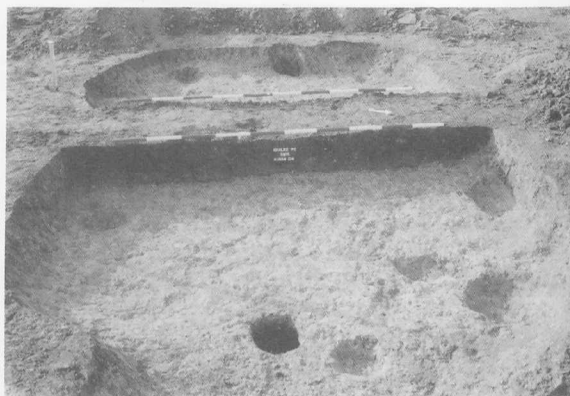
Charváty (Kataster Charváty, Čertoryje, Drahlov Bez. Olomouc), Intravilan der Gemeinde. Kultur der Lausitzer Urnenfelder, Hallstattzeit, Vorgeschichte, Mittelalter. Siedlung, Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“. Doba halštatská (platěnická fáze KLPP), doba laténská (LT A, LT B-C). Sídliště. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu vyvolaného rozšířením Průmyslové zóny města Prostějova (podrobná charakteristika lokality – viz. kap. Neolit) bylo prokázáno osídlení polohy také v průběhu doby železné.

Výraznější stopy zanechalo sídliště lidu platěnického stupně doby lužických popelnicových polí – v jeho keramickém inventáři můžeme sledovat takřka plynulý vývoj od mladšího chronologického úseku této kultury až k tzv. pozdní halštatskému, resp. časné laténskému období (HD2-3/LT A). Ve stejných místech byla později založena i osada vlastní doby laténské. Tě náleží zejména chata se dvěma nosnými kúlovými jamkami uprostřed krajších protilehlých stran, čtyřmi méně

Obr. 7. Kralice na Hané. Fotografická dokumentace laténské chaty (obj. 1556).
 Kralice na Hané. Grubnhaus der Latènezeit.

výraznými kúlovými jamkami při delších stěnách a jednou pak vně severovýchodního nároží (obj. 1556, obr. 7).

Pavel Fojtík, ÚAPP Brno

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov), „Kralický háj“. Hallstattzeit (Platěnice Phase der Kultur der Lausitzer Urnenfelder), Latènezeit (LT A, LT B-C). Siedlung, Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“. Platěnická kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Sledováním výkopů v trase odkanalizování Čechůvek na hlavní sběrač odpadních vod v průmyslové zóně města Prostějova byl upřesněn rozsah sídliště platěnické kultury, částečně prozkoumaného v roce 2003 při výstavbě objektů firem Buderus a Hopi. Získané poznatky naznačují, že hustota osídlení směrem k pravému břehu říčky Valové poněkud slábně. ZM ČR 1:10000, list 24-24-08, 152 mm od Z s. č. a 7 mm od J s. č.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov), „Kralický háj“. Hallstattzeit, Plátenice Kultur. Siedlung, Rettungsgrabung.

KŘENOVICE (okr. Přerov)

Hradisko. Starší doba železná. Sídliště. Povrchový sběr.

Povrchovým sběrem na známé lokalitě Hradisko u Křenovic (Dohnal 1988; Vokáč 1999; Peška – Plaček 2002) bylo na jaře roku 2004 nalezeno množství halštatské keramiky. Kromě keramiky (obr. 8:1–4, 6) bylo na celé ploše hradiska nalezeno velké množství osteologického materiálu. Nejzajímavějším je ovšem nález provrtané a vyleštěné kloubní hlavice lidského femuru (obr. 8:5) v JZ části lokality. V rámci této lokality se nejedná o první nález tohoto druhu. V 90. letech 20. století byly nalezeny stejně upravené kloubní hlavice (Vokáč 1999, 6). Bohužel je otázkou, zda tyto nalezené předměty byly prakticky